

VETERINAAR- JA TOIDUAMET

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Toidualase teabe esitamisest: kohustused ja võimalused

Tiiu Rand

Veterinaar- ja Toiduamet
toiduosakond, nõunik

27.11.2020

Toidualane teave – toitu käsitlev teave tarbijale teadliku valiku tegemiseks

müügipakendil
(märgistusel)

e-poes, veebilehel, FB ...

müügikohas, menüüs ...

Oluline

Mis tahes toidule, mis on ette nähtud pakkumiseks **tarbijale** või **toitlustusettevõttele**, lisatakse toidualane teave/märgistus **vastavalt nõuetele**

Tutvu nõuetega [Märgistamine ja toidualane teave](#)

Tarbijale ette nähtud toit Eestis peab olema eestikeelse teabega/märgistusega

Oluline

Toidualase teabe esitamise eest **vastutab käitleja, kelle nime (ärinime) all toitu turustatakse** (tootja, valmistaja, pakendaja, turustaja ...)

- importimisel on selleks EL-i importija

Müügipakendis toit

Tarbijale või toitlustusettevõttele valmis kujul esitatav artikkel, mis koosneb toidust ja pakendist, millesse toit on pakitud enne müüki andmist nii, et pakendi sisu ei saa muuta ilma pakendit avamata või pakendit muutmata

Müügipakendisse pakendamata toit

- Tarbija soovil müügikohas pakitav toit
- tarbija juuresolekuta vahetult müügiks pakitav toit
- lahtine toit kaupluse iseteeninduses;
- lahtiselt üleantav toit/roog toitlustusettevõttes

Müügipakendis toidul

- **Kohustuslik teave** peab olema:
 - hästi nähtav,
 - **selgesti loetav** ja
 - vajaduse korral kulumiskindel;
- Kohustuslik teave ei tohi olla varjatud
- **Minimaalne kirjasuurus**
 - väike x-täht: kõrgus min 1,2 mm
 - erandiks väike pakend (suurim külg alla 80 cm²): x-> min 0,9 mm

Minimaalne kirjasuurus

SUURED TÄHED / TRÜKITÄHED = A

Numbrid = A

Väike täht:

x-kõrgus 1,2 mm / 0,9 mm

Suurima külje arvutus: silindrikujulised pakendid

Nt konservikarbid, purgid, ämbrid jt:

- **40 % (kõrgus x ümbermõõt)**
- välja jäetakse konservikarpide ülemised ja alumised randid, pudelite-purkide kumerad osad ja kaelad, kaaned, põhjad

Nn veopakendi märgistus ei ole reguleeritud

Kui toit antakse edasi teisele käitlejale edasiseks töötlemiseks/valmistamiseks (mitte tarbijale ega toitlustusettevõttele), siis **antakse kaasa piisavalt teavet**, mis võimaldab teisel toidukäitlejal vajaduse korral koostada kohustuslikku toidualast teavet (märgistust) tarbijale

Kui veopakendis (nt kastis) on **lahtine toit**, siis peab see toit olema kokkuviidav saatedokumendil esitatud teabega

Nt esitada veopakendil vähemalt partii number, ID-märk

EE XX
EÜ

Toidualane teave – kohustuslikud üksikasjad

müügi pakendis toidu
märgistusel (etiketil)

- Toidu nimetus *****(samas vaateväljas)
- koostisosade loetelu
 - sh **allergeenid**
 - sh teatavate koostisosade kogus
- netokogus *****(samas vaateväljas)
- säilimisaeg ('parim enne' või 'kõlblik kuni')
 - külmutatud **liha**, külmutatud **lihavalmistised** - esitada lisaks külmutamise tähtpäev tekstiga „külmutatud: (päev-kuu-aasta)“ (või viide tähtpäeva asukohale)
- säilitamistingimused (nt „hoida +2 kuni +6 °C“)
- valmistamisjuhend (*vajadusel*)
- toidu tootja või valmistaja või pakendaja või müüja (äri)**nimi ja aadress**
- päritoluriik või lähtekoht **kitse- ja lambalihal**
- toitumisalane teave –
 - ei ole nõutud töötlemata toidul, nt lihal, pastöriseerimata piimal
 - erand väikeses koguses (sh käsitööna) valmistatud toidule, mida müüakse ainult Eesti ulatuses vahetult lõpptarbijale või kohalikku poodi/restorani (kes müüb tarbijale)

.....

Toidu nimetus ja sellega kaasnevad andmed

- Kitsepiim, lambapiim – märkida loomaliik
- „**Toorpiim**“ - otsetarbimiseks ettenähtud toorpiima turustamisel
- “**Kasutatud on toorpiima**” – esitada toodete puhul, milles on kasutatud toorpiima ja mille valmistamisprotsess ei hõlma mis tahes viisil kuumtöötlemist ega füüsilist või keemilist töötlemist

Koostisosade loetelu

Kui toit koosneb rohkem kui ühest koostisosast -> tuleb esitada koostisosade loetelu

Koostisosad:

- esitatakse **kõik** toidu valmistamisel kasutatud koostisosad (tehnoloogiline skeem, retsept)
- nende kaalu järgi ja kahanevas järjestuses
- vastavalt nende kasutamisele toidu valmistamise ajal
- täpse nimetusega (on ka erandid, nt „maitsetaimed“, „vürtsid“)
- kui kasutatakse lisaaineid (E-aineid) – rühmanimetus + lisaaine nimetus või E-number
- kui kasutatakse lõhna- ja maitseaineid (flavouring) – „lõhna- ja maitseaine“

RETSEPT

Allergeenid

Nisu, rukis, oder, kaer ja tooted nendest, piim ja piimatooted (sh laktoos), maapähklid, pähklid ja mandlid, seller, sinep, seesamiseemned, muna, soja, koorikloomad, kala, molluskid, lupiin, vääveldioksiid ja sulfitid (kui üle 10 mg/kg või 10 mg/l)

Müügipakendis toidul tuleb allergeenid esitada:

- koostisosade loetelus
- allergeeni nimetust rõhutatakse trükikirjas (***muu kirjatüüp, stiil*** ...), et eristuks teistest koostisosadest

Näide toidu nimetuse ja koostisosade esitusest

Kitsepiimajogurt ebaküdooniaga

Koostisosad: pastöriseeritud

kitsepiim, suhkur,

ebaküdooniamoos 3%

(ebaküdoonia, suhkur), juuretis

piim on allergeen, allergeen tuleb märgistusel koostisosade loetelus esitada nimetusega ning teistest koostisosadest eristavas trükis

koostisosa kogus esitatakse %-ga, sest koostisosa (ebaküdoonia) esineb toidu nimetuses + see koostisosa eristab toodet teistest sarnastest toodetest

ebaküdooniamoos on liitkoostisosa, mille koostisosad tuleb samuti esitada

Näide toidu nimetuse ja koostisosade esitusest

Suitsuvorst lambalihast

Koostisosad: lambaliha 98%,
sool, vürtsid, maitsetaimed
(sh **seller**), säilitusaine
(naatriumnitrit)

koostisosa kogus esitatakse %-ga, sest
tarbija seostab seda koostisosa toidu
nimetusega +
see koostisosa eristab toodet teistest
sarnastest toodetest

lisaaine esitatakse rühmanimetuse
(säilitusaine) ja lisaaine nimetusega
(või E-numbriga)

seller on allergeen, allergeen tuleb
mürgistusel koostisosade loetelus esitada
nimetusega ning teistest koostisosadest
eristuvast trükis

Päritoluriik või lähtekoht

Toidu päritoluriik –

- riik, kus toit on toodetud (kasvatatud, korjatud)
- või riik, kus toit on töödeldud-valmistatud

Toidu lähtekoht - mis tahes koht, mis on märgitud kohaks, kust toodet tuuakse (nt Muhu toode, Alpi piim, Euroopa Liidust ja väljastpoolt Euroopa Liitu pärit mee segu jne)

Piim ja piimatooted – ei ole nõutud päritoluteabe esitamine

Kitse- ja lambaliha, sh hakkliha – kohustus esitada päritolu

Kitse- ja lambaliha päritoluriik või lähtekoht

Värske, jahutatud ja külmutatud kitse- ja lambaliha, mis on ette nähtud lõpptarbijale või tootlustusettevõttele tarnimiseks:

Märgistusel esitatakse:

Kasvatatud: riigi nimi

Tapetud: riigi nimi

Kui loom on sündinud, kasvanud ja tapetud ühes ja samas riigis, siis võib esitada:

Pärit: riigi nimi

Seega „Eesti lambaliha“ saadud lambalt, kes sündinud, kasvanud ja tapetud Eestis

Kitse- ja lambaliha päritoluriik või lähtekoht

„Kasvatatud“:

- riik, kus oli looma viimane vähemalt **6 kuu** pikkune kasvatamisperiood
- kui looma tapavanus <6 kuu -> riik, kus oli looma kogu kasvamisperiood

NB! Mitte unustada lihapartii identifitseerimise koodi (partii määramine ja märkimine)

Säilimine / Säilimisajad

Parim enne

- **minimaalse säilimisaja tähtpäev** ->
- tähtpäev, milleni nõuetekohasel säilitamisel säilivad toidu spetsiifilised omadused

Kõlblik kuni

- **tarvitamise tähtpäev** ->
- mikrobioloogiliselt kiiresti riknevad toidud, mis võivad lühikese ajaga muutuda tervisele ohtlikuks;
- pärast tarvitamise tähtpäeva ei loeta enam ohutuks

Säilimisaja esitamine

- Minimaalse säilimisaja tähtpäev esitatakse tekstiga „**Parim enne**“ kui tähtpäev sisaldab kuupäeva, muudel juhtudel tekstiga „**Parim enne ... lõppu**“
- vajadusel lisatakse säilitamistingimuste kirjeldus

toit, mis ei säili üle 3 kuu	(vähemalt) päev-kuu	Nt: <i>Parim enne: 13.04</i>
toit, mille säilimisaeg on üle 3 kuu ja mitte üle 18 kuu	(vähemalt) kuu-aasta	Nt: <i>Parim enne ... lõppu: 06.2020</i>
toit, mille säilimisaeg on üle 18 kuu	(vähemalt) aasta	Nt: <i>Parim enne ... lõppu: 2022</i>

võib viidata tähtpäeva asukohale märgistusel ('vt kaanelt')

Kõlblik kuni

- tähtpäev koosneb päevast, kuust ja võimalusel aastast kodeerimata kujul samas järjestuses (päev-kuu)
- 'kõlblik kuni' tähtpäevale või selle asukoha viitele järgneb **säilitamistingimuste kirjeldus** (sõnade ja numbritega, nt 'hoida +2 .. + 6 °C')

Külmutatud / sügavkülmutatud toit - erinõuded

„Külmutatud“ või „Sügavkülmutatud“

-> lisatakse toidu nimetusele (toidu sisetemperatuur peab olema vähemalt -18 °C)

„Pärast sulamist uuesti mitte külmutada“

-> lisatakse tarbijale/toitlustusettevõtjale tarnimiseks ette nähtud müügipakendi märgistusele

„Külmutatud (päev-kuu-aasta)“ – külmutamise tähtpäev esitatakse külmutatud **liha ja lihavalmistise** korral

Müügipakendis toit: toitumisalane teave (100 g sisaldab ...)

Kohustuslik müügipakendis töödeldud toidu märgistusel teatud **eranditega**

Erandiks on:

- ühest koostisosast/koostisosade grupist koosnev töötlemata toit (nt *liha, hakkliha müügipakendis, ...*)
- kui müügipakendi suurim külg alla 25 cm²
- väikeses koguses (sh käsitööna) valmistatud toit, mida müüakse ainult Eesti ulatuses **vahetult lõpptarbijale või kohalikku poodi/restorani (kes müüb tarbijale)**

Erand kohaldub vaid **kohalikule Eesti ulatuses müüdavale toidule**, mille turustamine võib toimuda tootja poolt vahetult lõpptarbijale või läbi kohaliku jaekaubandusettevõtte (sh jaotusterminali või hulgimüügipunkti kaudu)

Toitumisalane teave

Vabatahtliku esitamise korral peab olema nõuetekohane

Toitumisalane teave	100 g kohta
Energiasisaldus	kJ/kcal
Rasvad	g
millest küllastunud rasvhapped	g
Süsivesikud	g
millest suhkrud	g
Valgud	g
Sool	g

100 g sisaldab: energia ... kJ/kcal,
rasvad ... g, sh küllastunud
rasvhapped ... g, süsivesikud ... g, sh
suhkrud ... g, valgud ... g, sool ...g

NB! Sool on soolasisalduse
ekvivalent, mis arvutatakse
naatrium x 2,5

Teabe lähedusse võib lisada, et soola
sisaldus tuleneb ainult loodusliku
naatriumi olemasolust

Toitumisalase teabe saamine

Esitatakse **keskmised väärtused**, mille aluseks on:

- tootja analüüs toidu kohta või
- **arvutus**

Arvutamiseks saab kasutada toitumise infosüsteemi [NutriData](#) rakendusi:

nt [Toote arvutus- ja sisestusprogramm](#)

nt [Toidu koostise andmebaas](#)

Müügipakendisse pakendamata toit kaupluses, turuletil jne

Toiduga tuleb kaasa anda piisavas mahus toidualast teavet, et **müügikohas** saaks (kirjalikult) esitada kohustuslikku teavet tarbijale:

- toidu nimetus
- allergeenid
- kitse- ja lambaliha ning –hakkliha päritoluteave
- säilimisaja tähtpäev
- käitleja nimi, kelle nime all turustatakse

Tarbija soovil peaks teenindav isik müügikohas oskama anda suulist teavet **koostisosade** ja koostisosa(de) koguse kohta

Müügipakendisse pakendamata toit toitlustusettevõttes

Toiduga tuleb kaasa anda piisavas mahus toidualast teavet, et **müügikohas** saaks esitada (kirjalikult) kohustuslikku teavet tarbijale:

- toidu nimetus
- allergeenid

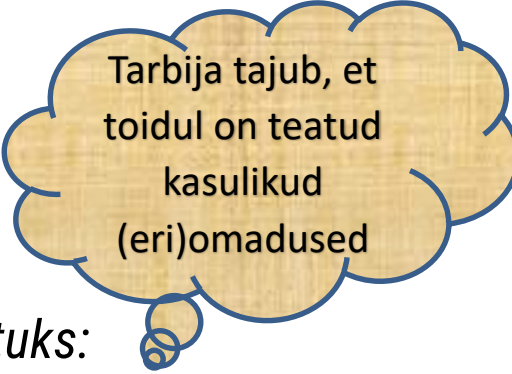
NB! Allergeenide teavet võib anda suuliselt, kui müügikohas on esitatud nt teade „Allergeenide teavet küsi teenindajalt“

Tarbija soovil peaks teenindav isik müügikohas oskama anda suulist teavet **koostisosade** kohta

Toidu e-müük (Kaugmüük)

- Nõutav kohustuslik teave tuleb teha kättesaadavaks ostjale enne tellimuse esitamist kaugmüüki toetavas materjalis

Toidu kohta väidete esitamine

A yellow thought bubble with a blue outline and a small tail pointing towards the text below. It contains the text: "Tarbija tajub, et toidul on teatud kasulikud (eri)omadused".

Tarbija tajub, et toidul on teatud kasulikud (eri)omadused

Näide kodulehelt, kust on võimalik esitada tellimus toidu ostuks:

„Tall on suurepärase valgu, vitamiini B12, niatsiini, tsingi ning väga hea raua ja riboflaviini allikas, mis kõik on inimese kehale äärmiselt vajalikud ained“

NB! Esitatud on **toitumisalaseid väiteid** -> talleliha sisaldab väidetavalt teatud toitaineid, aga ...

-> Tuleb teada, et väidete esitamine on samuti õigusaktiga reguleeritud

-> Väiteid tohib **kaubanduslikus teadaandes** esitada vaid kooskõlas nõuetega -> tunne nõudeid, vt

[Toitumis- ja tervisealased väited](#)

Ära unusta loomse toidu müügipakendil
esitamast ID-märki

Lisateabe, nt väidete esitamise soovi korral
tutvu enne nõuetega [Toitumis- ja](#)
[tervisealased väited](#)

VETERINAAR- JA TOIDUAMET

Küsimused?

Aitäh!

Tiiu Rand

tiiu.rand@vet.agri.ee